

KÉPESUJSÁG.

20 dik szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ív nagyságu hasábon.

KASSÁN, Május 13 kán 1848.

Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s cízzel 7 fr. 12 kr. p. p. **II** só Ev.

Milanoi lázadás.

Százezer embernél nagyobb hadsereg őtalmazta a lombárd-velencei királyságot, sőt a rögtöntörvény is kihirdette, hogy a sicíliai ese-

rögve folyamodtak, eleget tenni, a nélkül hogy a rendszertől legkisebben is eltérjenek. Ekkor Notre-Dame vész harangja megkondult s a francia királyságot sírba harangozta, az elnyomott népek uj tetterőre ébredtek, s miután bécsiek

„már késő-vel“ felevén. Martius 17kén este érkezett meg Milanóba a tudósítás, mely Ferdinand császár által adott engedményeket foglalta magában, s már más nap reggel minden utcaszögletekre kiragasztatott, mivel Radeczki tábornagy

Római önkéntesek kiindulása a lombárdiai határhoz Martius 24kén.

mények által fölizgatott s uj szabadsághévre felüzelt lombárdiak erőszakos kitéréstől visszatartassanak, mialatt Bécsben azon tanakodtak, melyre lehetne azon kívánatoknak, melyeknek megadása végett olasz alattvalók a császárhoz könyö-

a Némethon zsarnokát megszalasztották s a szabadságot kiválták, milánóiak is fegyvert ragadtak, hogy az osztrák uralkodást lerázzák, minek már régóta ellenkező indulattal engedelmeskedtek, minden engedményekre a roszt jelentésü

több oldalról intést kapott, hogy 18kán Milanóban a forradalom kiüt. Azonban a várt jó benyomások üres remények maradtak, sőt már néhány óra alatt aggodalmas ellenkezővé változtak. A népsődülések mindig számosabbak s fenyegetőb-

bek lettek, s Radecki tábornagy, ki épen irodájában volt, midőn a zenebona kiütött, kénytelen volt a fellegvárba menni, ne hogy a népcsoport körülvegye. A jelentések minden pillanatban nyugtalanítóbbak lettek, minden főutcákban torlatok keletkeztek s a tábornagy hadcsapatokat gyűjtetett össze. Azalatt a kormányépületi gyöngye őrség többnyire lekoneoltatott, maga az épület kiraboltatott, a levéltár egy része megsemmisített s az alelnök gróf Odonell fogságba vitetett. Radecki a torlatokat az ezen negyedben parancsnokló Wohlgemuth tábornok által ostrommal bevétette s az épület ismét elfoglaltatott. Ezen időben a viadal a város minden részében elkezdődött; ablakok, pince és házfödél-lyukakból löpamuttal tüzeltek, a golyók füttyöltek és surrantak: a nélkül, hogy durranást hallani vagy füstöt látni lehetett volna, a háztetőkről pedig köveket, forró olajat s vizet dobáltak le. Az ellenség tökéletesen láthatlan, de golyói annál érezhetőbbek voltak; mivel némely derék harcost orgyilkosul megöltek. Rath tábornoknak, ki a város belsejébe nyomult, hogy székesegyházi piacot, fejedelmi palotát s a kormányi főépületeket elfoglalja, minden torlatért viaskodnia kellett, holott azok csak az ablakokból védettek; a csapatok mind elfoglalták s a kitűzött helyeken megérkeztek. Azalatt beesteledett, az utcai harc vagy inkább az osztrák csapatokrai tüzelés már hat óráig tartott, midőn Radecki tábornagy elhagyta magát, a városházat minden uton módon bevenni, s ha lehet, az ideigleni kormány elfogatása által a lázadás főidegét kettévágni. A viadal négy óráig tartott s a lázadók által legnagyobb macacsággal folytatott. Végre miután a kapuk betöresése rendelt ácsok nagyobb száma elejtetett vagy megsebesített, sikerült a keskeny utcákban csak bajjal használható 12 fontos álguykkal szétrombolni a kaput s az épületet kézre keríteni. Több mint 250 ember esett fogságba, köztük sok nagy nevű férfiak, kik az ott talált fegyverekkel együtt a várba vitettek. Radecki tábornok eltökélte magát, hogy Milanót minden módon megtartandja s azt, ha a viadallal fel nem hagynak, bombáztatni fogja. Reggel 19kén először egyenkint, aztán a város minden pontjain tüzelni kezdtek; Radecki a közel levő zászlóaljakat magához huzta. Az ideiglenes kormány székhelye Borromeo gróf házába volt átvéve, ez is elfoglalando volt, hogy a lázadás vezérei elfogatása által az ellenséges tervek megakadályoztassanak, vagy Milano előkelő személyeiben a város nyugalma nézve kezéseket lehessen kapni. Radecki még mindig reménylette, hogy a várost bombázás nélkül fogja az engedelmességre visszahozni s csak a torlatok s veszélyes pontok ellen ágyuztatott. Éjelen a legtöbb csapatokat laktanyáiba küldette vissza s csak a főépületeket rakatta meg örökkel; de azon föltétele mellett szilárdul megmaradt, hogy, ha a harc megújítatnék, azt teendi: mit kötelessége parancsol. Más nap folytatban nyugtalanító híreket kapott d'Aspre altábornagytól Páduból s Vencéből; továbbá még azon nap értesített, hogy a piemonti határon tüzgek tűzettek ki. Comóban lázadást vártak és segítséget Svajcból; azonban Como jól megvolt rakva, Magnetában Maurer tábornok, Paduban pedig Gyulai ezrede szükséges pattanyuval állottak. Radecki gróf öt friss zászlóaljat huzott magához, hogy 20kán a viadalt újra megkezdhesse; közleni valamit lehetetlen volt, mivel kívülre minden összeköttetés úgy elvett vágya, hogy csak nagyobb csapatokkal lehetett hirt adni vagy kapni. A harc legnagyobb dühhél folytatott s mindkét részről számosan estek áldozatul. Milano város fenekestől felvált dülva, ezernyi torlatok rekesztették el az utcákat s az olaszok rendszabályaik kivételében oly vigyázatot s macacságot fejtettek ki, mi nyilván mutatta, hogy jeles vezérek állnak a dolog élén. A nép jelleme megváltozva látszott, bizonyos düh lepte meg minden rangot, minden kort s minden nemet.

Reggel 20kán a városból minden csapatok a fellegvárba szállítottak, csak a laktanyák maradtak megrakva katonasággal, mivel azokkal a

közlekedés lehető volt. — Végére is lehetetlen volt az őrsöket többé megtartani, a kereskedésre idegen ügyelők is alkudozni kezdettek, hogy Milanót bombázástól óvják meg, s épen háromnapis hadszünet vala megkötendő, midőn híre jött, hogy a piemonti seregek közelegnek, s a harc megújult elkeseredéssel kezdődött el ismét. Ekkor a tartományokból jelentések érkeztek meg, hogy az egész ország fölzündt, s így nem maradt egyéb hátra, mint Milanóval felhagyni. A kitakarodás 22ről 23ára menő éjelen történt meg öt csapatban. Mivel sok hadi s polgári hivatalnokok a katona ótalomhoz folyamodtak: tehát a hátrálás igen bajos volt a nagy máhacsapat miatt. Porta-Tosa s Romana közelében minden lángban volt. A Lodiba vezető uton rigyák állottak, s miután a tábornagy sok apró csatázások közt Mincio folyamig érkezett, ott az első hadkari állította fel, s maga Veronában a sereg rendezésével foglalkozott.

Miután Radecki grófot eddig elkisértük, térjünk vissza még egyszer Milanóba, hogy a lázadók mozgalmait s működésüket lássuk. Midőn a forradalom már kiütött, hirtelen minden oldalra elterjedt az; minden templomban meghuzatott a vészharang s minden utcákban torlatok emelkedtek. Lecchi tábornok vezérlete alatt nemzetőrség állított fel s a nép a hajdani katonasízt alatt igazi dühhél viaskodott, minden ablakok s pincelyukakból lövészek által támogatva, kik a mi katonáinkban nagy kárt okoztak, a nélkül hogy maguk nagy veszélynek lettek volna kitéve, mivel a házak egymással összekötettek s ostrom alkalmával egyikből a másba könnyű volt hátrálni. Midőn Radecki öt napi viaskodás után éhség s nem megveretetés által kényszerített a várost odahagyni, milánóiak hátrálását elvágni törekedtek; de siker nélkül. Azonban megtudván lombárdiak fölkelése többi Olaszokban, minden oldalról önkéntesek sereglettek össze, hogy az osztrákok kiűzésében segítségül legyenek.

Romában is a lombárdiai fellázadás nagy ingerültséget szült és sok ezer önkéntes iratta be magát, hogy a lombárdiai határszélekre vezessenek; 23kán a Coliseumban gyűltek össze, hol pater Gavazzi, Ferrari ezredes s más férfiak honfium beszédekét szórtak az osztrákok ellen. Ábránk mutatja, midőn Mole hidon, 2 olasz mérföldre a várostól, átköltöznek s a bologni uton tovább mennek. Római katonák és nemzetőrök nagy számmal indultak el a határok fele, de mivel a kormány őket nem küldhette a lombárdiak segítségére, a nélkül hogy Osztriának háborút ne üzenjen; tehát csak mint figyelőcsapat állítottak fel a pápai birtok határain. Az önkéntesek zsoldukat és kenyereket, valamint fegyvereket is a kormánytól kapják; de öltözetük nem igen csinos; többnyire szürke kabátot, cipőket és tarisznyát hordanak: mások közönséges ruhájokat viselnek; csak kevesen tartoznak a magasb néposztályhoz. Tisztjeik állandó katonaságból valók.

Országvédelem.

Országot kül- és bellelenség ellen kell védelmezni. — Azon kötelességet az ó és középkorban bizonyos néposztály, mely aztán azért kiváltságos s az állami hata mat többnyire kirekesztőleg gyakorló vala, végezte. A középkorban, főleg a hűbéresség elterjedte után sajátzserűleg alakította magát az országvédelem azon kötelessége, mit zászlóalji rendszernek szoktunk nevezni. (Banderien). Hazánkban is csakhamar lábra kapott és kifejlődött azon zászlóalji rendszer. A középkorban nem találunk az országokban állandó hadsereget, milyent most minden ország tart; de találunk minden országban erősségeket és várakat, melyekben csatlósok, apródok stb részint világi részint egyházi vezérek alatt vannak. Azon várak országos vagy királyi s magános várak voltak. Magánosokat csak királyi engedelemmel szabadott építeni s törvénytárunkban számtalan törvény fordul elő a pártviszályok és belzavargások idején engedelem nélkül épített várak lerontását paran-

csoló. — A várakhoz, mint fohelyekhez, tartoztak kisebb nagyobb terjedelmű kerületek, helységek, mely tartozványok szolgáltatták a föntartásukra szükséges költséget. — Az 1514: 57 rendeli, hogy minden megyében egy erősség legyen a nemes közönség számára s azon felül minden nemes a maga személye és vagyona biztosítása végett is építhessen a király tudtával bástyát és erősséget. — A magános várak birtokosai (nagy urak, nagyságos urak) kötelesek voltak azokat jó karban tartani, várnagyot ki nevezni s a várörzetet saját költségeiken tartani. Ily erősségek bástyáin és kapuin a birtokosnak zászlói lobogtak. — Azon erősségek igen gyakran fészkei voltak a rendbontásnak, menhelyei a rablásból élő embereknek, előmozdítói a középkorban annyira divatozott magánharcoknak. —

Béke idején a mindig talpon állani kellett zászlóaljak (banderia) képeztek katonaságot; voltak pedig többféle zászlóaljak:

1) A királyi zászlóalj, mely rendszerint 1000 lovasból állott. Ezt a király az országos erősségekben levő zászlóaljakon felül tartotta.

2) A koronai tisztviselők zászlóaljai, (kiket különösen zászlósuraknak neveztek); egész zászlóaljat tartottak az erdélyi vajda, a horvátországi bán, temesi gróf stb, s általában azok kikre országos végvár vala bízva. Rendszerint ily várban két várnagy volt: úgyhogy az egyik hűtlenség büntetése alatt mindig a várban tartozott lenni. Az 1494 és 95 évben való királyi költségek lajstromzatában előfordul még több bán. — Ezek a királytól mind magok személyére huztak fizetést (a belgrádi kapitányok egyenkint 400 forintot kaptak évenként), mind katonáik tartására; így a belgrádi kapitányok minden katona számára 24 forintot készpénzben és 10 forintot sóban, — kémekekre legfeljebb 100 forintot kaptak. — Azon királyi tisztviselők tulajdon birtokaikhoz képest saját költségeiken is tartoztak zászlóaljakat talpon tartani.

3) A királyné zászlóaljai, birtokaihoz képest.

4) A világi urak vagy bárók zászlóaljai.

5) A főpapok zászlóaljai, jövedelmök és tizedök arányához mérve.

6) Vármegyei zászlóaljak.

7) A sz. k. városok zászlóaljai — Az erdélyi szászok stb is saját zászlóaljakat állítanak ki.

Minden birtokos tartozott tehát jóságai aránya szerint zászlóaljakat tartani, melyeket szükség idején az illetők saját zászlóik és vezérletök alatt vezettek csatába. Az 1492: 20 szerint egész zászlóalj 400 főből állott, fele nehéz lovasság, fele huszárság volt. Kik legalább 50 lovas nem állíthatnak ki, azok nem birtok saját zászlóval; hanem a minden megyében lakó kisebb birtokosok illető emberei összeadtak s azok együtt képezték a megyei zászlóaljakat, melyeket a főispán vagy alispán vezérelt a megye zászlója alatt. Azon zászlóaljak tették az ugynevezett portai katonaságot, minthogy az illetményt a jóság portái (kapui) száma szerint határozták meg. — A portai katonaság kiállításán felül, szükség idején a nemesség személyesen is tartozott felülni, s ez a generalis vagy personalis insurrectio.

Szükség levén haderőre felkelés parancsoltatott. A felkelés vagy részint es vagy általában vagyis rendkívüli volt. A rendes vagyis részint felkelést a király, vagy nádor, vagy főkapitány, sőt a fő- és alispán is megparancsolhatta; a rendkívülit csak az országgyűlés határozhatta meg, s csak akkor állott be, midőn a rendes felkelésben használt zászlóaljak nem voltak elégségesek. — Az 1458: 2 rendeli: A fejedelm köteles Magyarországot minden ellenségek és pusztítók ellen a királyi jövedelmekből védelmezni és ótalmozni; úgy azonban hogy, ha ő felsége az ellenséges megrohanást nem képes visszatartóztatni; akkor a főpapok és bárók s az ország többi papjai tartoznak zászlóaljaikat és

embereiket boldogult királyainak ebbeli szabályzata szerint felállítani és csatába küldeni. Ha pedig ugysem boldogulnak az ellenséggel, akkor minden egyes nemes s minden rendű birtokos, mint más királyaink idejében szokás vala, tartozik fegyvert fogni. — Személyesen a nemes csak az ország határáig tartozott üldözni az ellenséget, a zászlóaljak azon túl is mentek a király gondoskodván akkor élelmészokról. — Rendkívüli felkeléskor csak az árvák, özvegyek, agostyánok és betegek maradhattak hon, a többiek hűtlenség büntetése alatt kötelesek voltak megjelenni. —

A zászlóaljakhoz rendszerint 20 kaputól adott egy lovas, három lovas egy lánca (lancea) tett. 1495ben mintegy 244,000 kapu volt Magyarországon, tehát a portai katonaság 12,200 lovasból állott, legalább kellett annyiból állania; a 7 erdélyi megyében 31,090 kapu volt, ettől járt 1554 huszár. Azonfelül a kunok, jászok, szászok, és székelyek is tartoztak zászlóaljakat kiállítani. —

A legközelebbi cikkben némi történelmi adatokat közlendünk a zászlóalji rendszer fejlődéséből. — 5.

A Révész.

S te nem szeretsz többé Clemmy? mondod hogy szerelmed egy álom volt, melyre pirulva emlékezel!? fattyu növése volt szivednek, melyet lemetszett az ész magasabb szellemi keze! s reá a feledség pusztá fátolyát vonod? Leány te mélyen sülyedél esábitólág szép és aljas levél mióta utolszor láttalak!... Vond el szivedről a durva kárpitot, mit reá a büszkeség takart s emlékezzél vissza mosolygva szerelmünk hajnalára; mi boldogok valánk midőn gyermek örömmel fűzted nyakamra karjaid, midőn állítád, hogy üdvözölsz ha enyimnek mondalak! emlékezz vissza, és zugd fülembe tiport üdvömmek hatyu énekét! —

„Uram! ön felette untató!... ezerszer ismétljem, miként szivemnek e ferde lobbanását a legmélyebb sértés nélkül szerelemnek nevezni nem lehet. Egy 15 éves lányka bohó álmait át akarja ön fűzni egész életén?”

„Nagysád tehát valóban álmodott? s így a fölébredés pusztán csak örömet szülhet? mert megfosztatni gyűlölt álmaitól s fölserkenni az édesebb valóra, mi más mint gyönyör? De nagysád tiszta ártatlan kebelével hogy alhatott kellemtelen álmokat? mondják: a tiszta szivüknek oly édesek, oly boldogító álmaik, mint szenytelen s bútlan életök.

„Uram! ön sértő kezd lenni.“

„Igen nagysád, hiszen mikor nem volt sértő, ki felmutatta az igazság és bűn tükörét?”

Clemmy én szent oltárnak hittem szivedet márvány keblednek tiszta templomában is hajh mióta láttalak vendég házzá aljasult szerelmem temploma, hol minden kóbor enyhelyet talál, ki megtud fizetni ranggal kéjt s gyönyört mig tiszta keblü, de rangtalan vándor én bezárt ajtajánál busan sompolygok el! s még is lepkének mondjátok ti nők a férfiat, kik száz virágra szálnak a gyönyör mezőjén, pedig ti vagytok a bűnös virágok, kik feltartjátok csalfa kelyhek, mely egy időben száz lepének helyet ad! Virágok vagytok igen! számtalan tövissel, melyek mindegyike egy ifjúnak lét boldogságát öli el! és még is a világ az élet pázsitán tarkáltok! holott a sirok ormin volna helyetek! hogy áldozatitok hamvai felett meg nem locsolva még az ég harmatától is, hervadnátok el!

„Távozzék ön, uram! vagy!...“

„Cselédeit hivatja nagysád, hogy kivessenek mint hitvány ebet? annyira nem fogunk menni! — Clemmy! én ezerszer esküvém! miként nélkülöd nem élhetek! Távozom! s én meg tartom eskümet, mert e pillanattal meghaltam neked s meg a világnak! És lány, mi sokszor esküvével te is, hogy gyöngé bimbó vagy! én nyári nap sugár — s ha napsugár én egykor elhunytok, elkell hervadni a gyöngé kis virágnak is! És te ki fejlettel napsugár nélkül! s midőn két év után na-

pod kifejtett a távol felhőiből, elfordítod pompázó arcodat? s kívánod tűnjék el az, melytől egykor élted lelkedet szívd! Pompázz nemednek férges keblü virága! nekem lehultak csalfa szirmaid; látom: te is csak mindennapi kóro vagy!

„Utolszor mondom, elég uram! s hogy esmeretségünk láncá végeként megszakadjon; cseréljük vissza jeggyűrűnket, és feledjen engem mint az ifjkor egyik édes álmát, melynek képét eltörölé a férfúság első reggele.“ —

„Igen, add vissza az érc karikát, melyben átadtam neked lelkemet s vedd érte kigyódat, mi valóban lelkeim kigyója lón! — S vedd véle el keblem? kinjait és saját szived kinzó ördögét is, mely támadjon fel mindannyiszor, hányszor reá veted csillagszemednek csalfa sugárait.“ —

„Távozzék ön! hasztalan szórja szóvillámaid! fölém a hű szerelem vonta ércfalát s át nem hatnak azon a mult pislogó sugárai! miként nem önnök idétlen szó vihara! —

„Clemmy még egy szót! én most is szeretlek, elaljasodtál! s még is szeretlek! taszítsd ki szivedből a nagyra vágyás ördögét! és föltalálhatod még lángoló keblemen szived elvesztett nyugalma! édenét! Clemmy! Istenedre kérek szólj! egy hurja sincs szivednek, mely értem rezzenne meg?

„Boldog vagyok, ha önt nem látom, szólott elfordított arca a leány. —

„Tehát légy boldog, s ha ne tán egykor nem leszesz többé az, s vissza álmodnál szerelmünk boldogabb hajnalára, emlékezzél, hogy annak napja megtartá esküjét, s hogy ne lássa többé szirma hullatott kedves csalfa virágát, lehuntya szemeit, melyekből a szerelem sugára mosolygott reád! En meghaltam neked! és te virulj a csapongó világnak —

És búsan távozzék az ifju, s a lánykönyvülni érzé kebelét. —

* * *

A magas ajtón indulatosan rohant be egy karsu szöke ifju.

„Clemmy, ki volt a férfi, kivel a lépcsőn találkozám kiálta a remegő leányhoz!

„Egy szivkoldus! ki erőszakosan tola reám egykor szerelmét, s most megjelent ismét vissza zsarolni azt, felelé, zavarát büszkeséggel palástolva Clemmy. —

„Leány, én gyűlölöm az emberek azon nemét, kik alázatos arczal pénzt vagy szívet koldulnak; mert találkoznak emberek, kik magukra hazudva a nagylelkűség színét, értéköket vagy szivöket e koldulásokra fecserlik. —

„Alfréd! lehetsz e féltékeny ez ember elenében? Te mivel gróf a bamba falusi urfiban vetélytársat képzelsz? megsérted lyánkadat, ki benned találta fel lelke eszmeképét; mert a havasnak kis virága én csak kebled tiszta bércein virulhatok, s elkellene hervadnom, a por kebelnek pusztá parlagán.“

Clemmy, szerelmem, bocsáss meg nekem! En hirtelenkedém, a féltékenység egyetlen nagy hibám; de hiában, szép — duskert a férfi kebel, s benne buján tenyészik a szerelem virága, s bár évenként gondosabban tépi ki abból a vigyázó kertész a gyomot, van egy, mi száz kitépés után ezer csirát hajt, és ezen gyom a féltés, a gyanu! De forró nyári nap a hű leány, ki szerelme tűz sugárral a dus kertből azt kiperszeli.

E nap leszek én Alfréd, ki örök sugáru szerelmemmel elüzöm gyanud, s féltékenységed föllegét s teszem, hogy tiszta és derült legyen mindig közös szerelmünk ege.

— És átölelvé kedvesét a leány! az ajkak öszve olvadának s Clemmy erőssen hitte, hogy nincs boldogabb ara miként ő a földtekén. —

* * *

Vonjuk fel a jelennek cifra függönyét, s tekintsünk vissza a mult képeire, mikre mint pirító álmakra emlékezzék vissza a leány, s itéljük meg miért kellett pirulnia. —

Ősz Tiszának partján fekszik T — falu, melynek egy birtokosa Ormay Miklós magas ősektől

hozá le családat és büszke volt Ormay ur őseire, büszke egyetlen szép lányára Clemmyre!

Tizenöt tavaszt számlált Clemmy s keble tiszta volt. Tiszta volt, mert nem tudta még, hogy vannak ősei, kiknek elévült érdemeik utódaikra a büszkeség új köpenyét terítik — nem tudta mi a fény! mi a csillogás! a rang! s a szerelmet csak dajkája meséiből ismeré.

És látta egy vigalomban Hollók Gyulát s fellobbant a gyermek láng kebele, felmosolygott reá az első tiszta szerelem koránya, és boldog volt mint nem soha addig; hiszen az ifju keble rokon lángoktól hevült! s mi édesek valának az együttlét titkos percei! a lány édes elmerültében örök hűséget ezerszer esküvék!

Agg Ormainak e szövetség nem volt ugyan egészen inyére — mert noha Gyula egy magabirá Hollókot s gazdagságra vele szinte versenyezheték! de nem számlált mint — ő — ősoket; azonban lánya esdeklései megtörék büszkeségének ércfalát — az ifjak eljegyeztetének, — de a frigy csak két év multán áldathaték meg, mert Clemmy még gyermek volt s nevelése nem vala tökélyesen bevégezve: neki a fővárosba nevelőintézetbe kellett utaznia!

Erezzük tollunk gyöngeségét, s nem próbáljuk festeni az elválók bánatát s esküjét; a kosi elzörgött és szívet mindkettő szaladni vélte.

A két év lepke szárnyakon elrepült! s Clemmy kifejtett bajban s büszkeségben! — A nevelőintézet, hol Clemmy volt, egy vala azon sokak közül, minőkben nem házi nőknék. hanem divatbábuknak neveltetnek lányaink! Hol elég módosan tudni meghajtani magukat, a francia négyest elsétálgatni — s zongorán négy öt darabocskát minden érzés nélkül elkalapálgatni! akár milyen legyen is a belső, a sziv!

Clemmynek leginkább tetszettek a táncórák, táncosa egy fiatal szegény gróf volt, ki gyakorlott mestersége, a hódítás minden esábjával foná körül a tapasztalatlan s gazdag gyermeket.

Két év multán visszatért a leány, megtanulva mi a rang, büszkeség s mik az ősök; visszatért gróf Kérdy Alfréd kíséretében, ki szíves volt megmutatni a lányának, mennyire rangjához nem illő volt előbbi szerelme, s megmutatni, mennyire figyelmet nem érdemlő a földnek mivelletlen gyermeke, ki nem mágna, ki csak földjeit tudja feláskáltni s a megyegyülésben egy két hatástalan szót emelni. —

És Gyula szerelme sirján fölvirágozott Alfréd boldogsága, — és Ormay családtáblájába grófi vót jegyezve hunyt el. —

* * *

Éj volt, kietlen és zivataros, miként bűnös haldokló kebele! s üvöltve korbácsolá dühös vihar a barna fellegeket s hegyekké torlasztá a medrén túlradt Tisza színvonalát — árvizokozta kis tenger volt a vidék s csak itt ott emelkedtek sötéten mint apró szigetek a dombosabb helyek csaposva hullámok ezreitől. —

Sötéten mint az éj s egyedül mint kopár sirormon az árva fűz, állott a folyam parton egy magas barna alak szélvész rabolta fővegével, mig a hullámok játszadoztak, a szél messze lengeté sötét hajának onló fürteit.

S mig elmerülten bámulá a zajongó elem borzasztó játékát, karsu nőalak fejlék ki az éj ködéből, ki fáradtan vonszolta roskadozó tagjait.

Az istenért maga e a révész? kérdé faldokolva a hölgy.

A sötét alak, a hang, és arc által meglepetve darabig szótlán állott; aztán halkal morgogá, én vagyok asszonyom!

Van e itt egy csónak? nekem a tul partra kell érnem bár mi áron.

Nagysádtalan megunt élni? sajkán Tiszára szállni most bizonyos halál.

Szabj bár mi árt — mondá sürgetve a nő — csak vigyát — vagy tégy a szigetnek bár melyikére, hol átviraszthassam az éjet! aztán történnék a mínek történni kell! gyilok vagy hullám legyen halálom mindegy, csak időt nyerhessek istent imádni bűnömért.

Nagysád nem kívánja talán ön életét is, csónakot szivesen adok, tud e nagysád evezni?

Mit tudok én egyebet — felelt a hölgy — mint azt, hogy meg kell halnom; nincs menekvés, elvagyok veszve menthetetlenül! Ifju halgass ki engem, légy gyóntató atyám, imádkozzál bönös lelkemért s vedd jutalmul e gyöngyököt, e karpereczet dus életemnek utolsó hitvány diszeit!

Ifju vagyok, s a fénynek csábos ingere ellopta lelkem jobb sugallatit, s első tiszta hő szerelmemet nagyra-vágyásomnak áldozám fel. — Dus lakomat ültem egy férfival, kinek rangjára valék csak büszke, míg a szerelmemre egyedül méltó ifju! tartva esküjét, meghalt. És fölébredék kába álmaimból, férjem Alfréd engem soha, csak kincseim szeretete! Csalárd hölgyeknek szennyes kebelén fecsérle naponta szerelmemét, s hölgyének csak harag fulánkja maradt. — És, — mert a szennyes keblük ön magokat látják másokban is — férjem engem sokszor találva könnyezőzt hűtlennek hitt! és fölfedezve nálam meg-

Gróf Radeczky József, cs. ktr. tábornagy s fő hadikormányzó lombárd-velencei királyságban.

vetett kedvesemnek kisdud arckéjét, mi akkor is nedves vala könnyeim s csókjaimtól, arcomhoz csapá azt, s fülembe zugta halálot, s míg pisztolyaiért rohant, elszökém az üldöző elől — zárdában élendő le bűnös árva életet. — De látom, zárva előttem a menynek ajtaja is. — Nem halod ifju! robogni az üldözőt? imádkozzál! sirom e folyam lesz.

„Nem, asszonyom, önnek nem szabad meghalni, kiálta hévvel a révész. — Lépjen a sajkába s fogódzék meg erősen! vagy megmen-tem kegyede t vagy együtt halunk!

Sietve léptek a csónakba az urhölgy és révész, s a sajkát a habok messze ragadák. —

Később köpenybe burkozott magas alak jelent meg a parton golyót bocsátva a menekvők után, s lőszerének iszonyu roppanását borzasztóan nyelé be az éj.

A felleg kárpit megszakt s a méla hold a sajkás arcára mosolygott...

Szent isten! — sikolta fel a hölgy: — révész! te vérszes!

A golyó talált asszonyom! az evedző ki hull

Lázadók harca Milanóban Mária della Gracia templomnál Martins 22kén.

ESZTERGOMI NAGY-PIACZ
1848-ki. April. 30-kan.

erőten kezemből, érzem bucsuzni elkinzott lelket — elvesztünk mindketten! de halgass ki miként téged én, hölgy! éltémből egy mesét mondok el és szánj, ha tudsz —

Egy lányt szerettem én első hevével ifju érzetemnek, tisztán mikint csak angyalok szerethetnek, és a lány mikint te nagyravágyása áldozatja lett; pedig százszor esküvék, hogy ő kisiny virág és én életét adó napsugár vagyok! hogy elhervad ő, ha elhuny a nap, s ő még is hitefen elhagyott. Én, mint sokszor esküvék, nélküle nem élheték: megholtam a világnak; sajkás levék, s ezerszer metszém át viharos éjeken a folyót, hogy feltaláljam benne siromat, ah, s én örök kinommal élve maradtam! —

„És viharos éjén miként te, üzve zsarnok férjétől, eljött imádott leánykám s én a megtérő szánva, végerőmmel megmenteni igyekvém; ah, de napom lehunyt, s a virág együtt hal el velem! —

Gyulám! — sikolta fel Clemmy — mert ő volt — s eszméletlen omlik a kedves halotra. —

* * *

Tisztán kelt a nap! csöndes sima volt ismét az agg folyam, vígan huzák ki nehéz hálójukat a szorgoskodó halászok; de imára fagyott ajkaikban a dal: mert fáradalmaik jutalma két merevült holttetem volt. —

Csöglői.

Esztergomi nagy piac 1848ki April 30kán.

Május 1ső napján tartandott közgyűlésen kihirdetendő lévén újjászületésünk chartája a legújabb tervények, városunk és megyénk közönsége előtte napra egy hála ünnepet rendeztetett örömmel hirdetendőt, hogy Esztergom népe a reformnak szívből örvend, s minden jót a magassághelinek köszön, s miután April. 19ke mint a legjobb király születés napja nagyhétbe esett, ugyan ez alkalomra hagyatott ennek is megünneplése. Ezen ünnepek fő momentumát ábrázolja képünk, mely is Esztergom fő piacát tükrözi, a homloképület a városháza, melynek erkélyéről a roppant nemzeti zászló leng; a hátszinben feltűnő egyház a plebánia templom, jobbra tornyosuló ház a gymnasium, s mellette a megyeház, melyek miként a többi polgári épületek is nemzeti lobogókkal ékésít. A városház előtt a háromság ékes szobra, s ez előtt egy zöldág és faalkotványból rögtönözött oltár díszleg; az oltár előtt a szószék, melyet kétfelől a képezdei 56 növendék sorokban az énekes kart téven, s keresztben turszki ezred zenekara (mely pestről különösen ez alkalomra hozattatott) hosszas négy-szögben zárnak, melynek közepén a megyei. városi és katonai tiszt kar, szerzetesek és más előkelők hely foglalának. A piacot négyszögben az egyenruhás polgárság és ujon alakult nemzet őrség állja körül saját zászlóik alatt, ugyanis a háromságnál jobbra áll a párkányi nemzetőrség, s balra a sz. györgymezzei; jobbra lefelé az érsekvárosi granátosok zenekarral, s utánok a sz. tamási őrsereg; balra lefelé a kir. városi nemzetőrök két százada; a négyszögöt a kir. városi egyenruhások zárják zenekarral; középpett vannak az érsekvárosi pattanyusok két ágyúval, melyet még holdogult Kopácsy József primástól nyérének, s velők ez alkalommal legelőször léptek sikra; ezek előtt a kir. városiak huszárjai állnak gyalog. Az egész csapatot Bleszl Albert első őrnagy lóháton vezérli. Az összes tanuló ifjuság, s a roppant néptömeg nemzeti rózsákkal ékítve szinte hemzseg, miként rajzunk is mutatja. — A naphajnalán riadózt harsogtak utcáinkon, még a várfokán 25 ágyú dörreret hirdeté a jeles ünnepet, 9 órakor kezdődött az ajtatosság, a népkedveltje és választotja Taros Vince kanonok lépett a szószékre és dicsőséget hirdetett istennek a magosságnak, s békét a jó akaratú embereknek, e rövid lelkes szót után következett a teljes egyházi diszben bémutatott hála ének és mise, mely alatt a nép magyar éneke harsogott. Az isteni szolgálat végével a nemzetőrség új szorosabb

négyszögöt zárván, hozzájuk másod őrnagy Besze János lelkes beszédet intézve: éltették a jó királyt, kik is ezennel zászlójuk alá esküdtek. Ezt szemle zárta be. — Este az egész város tűzben lobogott, a turszky-zenekar takaródót vert, a lovasőrök trombitákkal, a granátosok fáklyás zenével jártak körül. A városház legbájolóbb képet ragyogtatott. A megyeház óriási sudart (piramis) a szél megfosztá fényétől; több magán házon üdv-szavak fénylettek a király, nádor és közügyérségünk tiszteletére; többi között a fentemlített vezér őrnagy Bleszl Albert ablakain a trónon álló Vdik Ferdinand előtt tiszteleg az őrsereg, s ezen ábra alatt ily fölírás: „A legelső magyar ember a király, érte az esztergomi őrsereg készen áll! éljen!” jobbra külön ablakban egy babér koszorút tart egy dicsőséget zengető nemtő, hódolat szavakat tartalmazó nádor ő fensége tiszteletére; balra pedig egy nagy Scas számot virágokkal hint el a nemzeti genius, s a szám felső részén ez van írva: „A magyar nak 8 boldogsága: (derékban írva) Battyányi, Eszterházi, Kossuth, Széchenyi, Deák, Szemere, Klauzal, Eötvös, éljenek!”

A nap jeles volt, kedvezett az ég, a hangulat épületes volt, mert béke és testvériség lelkesíté.

Esztergom szebb napot nem látott.

Majer István.

A magyar ministerium és Martius 15dike.

(Folytatás)

Előbbi számunkban „Martius 15dike“ című hirlapnak a magyar ministerium irányában kifejett politikáját általános szempontból elemezvén; nézzük már most annak részleteit abstract szempontokból is.

Ugy okoskodik ugyan is nevezett hirlap egyik számában, hogy a ministerium hivatását nem tudván felfogni, azalatt míg a tornyosuló akadályok körülré nőttön-nőnek, az a ministerium t. i. édes tértelenségben csak az asztalán kiterített magyar Magna chartában feltűnő független ministeri névnek folytonos szemleletében kéjeleg; holott a tornyosuló fergeteg elhárítását egyedül — Martius böcs belátása szerint — mielőbb egybehivandó nemzeti hongyülés praeservativuma által eszközölhetné.

Kérdjük már itt, hogy vajjon minő időben élünk e most, békés vagy pedig forradalmi időben? s ha a jelen időszakot — békésnek, azt úgy hisszük: még a legfelszegebb optimista sem nézendü — csakugyan forradalmi állapotunak tekintjük.

Ugy kérdjük, vajjon ily rendkívüli állapotban lehet e mindenben a legnormalisabb s formasierinti modort igényelni, holott mind a mellett a leküzdendő akadályok halmaza nagyobb részint legalább még most hatáskörünkön kívül s ugy szólván, extra ictum létezik.

Igen, de azt felelhetné rá azaki: lehet, hogy extra ictum immediatum, de azért még sem extra mediatum, mert hiszen a nemzeti hongyülés egybehivatása azon hatáskörünk kívüli fergeteg is paralyálhatná.

Paralyálhatná, mi is mondjuk: mert egy nemzetgyűlésének egyesült, vagy legalább többségében egyetértő akarata valami nagyszerü, hatalmas, fölsége s imponans.

De tudnivaló csak akkor, ha az élén álló kormányának mindenben segédkezeket nyújtani kész.

S ime, itt van a Martiusi hirlap ajánlott ovószereinek más veszélyesb oldala, hogy vajjon a nemzetgyűlésének oly felbomlott körülményeinkben rögtönözött egybehivatása 1) átalakulásunk ohajtott szellemében, s ennek folytán 2) jelenlegi ministeriumunk fenmaradhatása érdekében fogna e megtörténhetni? mit azért oly nyakrafőre megkísérteni nem igen volna ildomos.

Mi ugyan ugy vagyunk meggyőződve, hogy a jelenben győzedelmeskedett országos közvélemény többsége, mint azt a néhai megbukott kor-

mány elleni egybeseregléséből kivethetük — mind a mellett, hogy egy némelyikünket, nehezebb fohászainkból itélve, véletlen reformunk pro praesenti kártekonan is lepett meg — mind eddig régi zászlójától el nem pártolt, s reméljük, hogy azt következetes jelleménél fogva most annál kevésbé fogja tenni; jól tudván azt: hogy győzelme megszilárdítására nem elég a századoktól ostromlott várat bevenni, hanem tudni kell azt meg is tartani legalább addig, míg az abból szerencsésen kiriasztott ellenség, annak további birhatása lehetetlenségéről meggyőződve, magát kikerülhetlen sorsának megadandja.

De tudjuk azt, hogy nemzeti hongyülésünk már most nem egyedül a tt. karok és rendekből, hanem az összes népünk crystalisationalis elemeiből kelend ki, egy olyan elemből, melynek a politika terén való járhatlansága főleg a felkorbácsolt szenvedélyek özönében az ólálkodó ravaszság által könnyen kiszákmányoltathatik, kivált ha még annak in ipsa prima furia is működni engedendünk, a hol ez a felhasználható anyagoknak oly bőségében, mint ez szegény fellábbadozó hazánkban számára készén áll; mihamar könnyen veszünkre is remekelhetné.

Menyiben egy részről a magukat mig jelenben veszteségben képzelődő földesurak, más részről pedig a nyereseményeket felvilágosítás hiányában még fel nem fogható hübéresek nyughatlan sokaságát e végre mesterségesen felhasználni nem iszonyodnék.

Pedig fájdalom az ily mesterkélők hiányában sem szenvedünk, mint azt, ha honunk bár mely végire tekintünk, délről az illyr, nyugatról a megbukott német s hozzá tartozó magyar burcaueratia, éjszokról a panszla w s keletről az erdélyi szászféle pártokban bőven feltalálándjuk.

S ha még azokhoz a tulajdon keblünkben fészkelő malcontenteket is vesszük, kik a volt kormány fuladozó bárkájából átalakított új kormányunk gözönyébe kényyszerült áttakarodáskor súlykönyvités miatt velők kidobotott bábjátékaik után szakadatlan sopánkodnak

Ugy nem lehet legjobb akaratunk mellett is tovább magunkal elhitétnünk, hogy a nemzetgyűlésnek ily rögtönözött egybehivatása a dolgok eképeni helyzetében, kivált midőn még abban az erőt nevelendő Erdélyt is nélkülözni kellenék, reform ügyünkre nézve üdvös és tanácsos lehessen.

És így csak egy esetet tudnánk, a hol t. i. ministeriumunk a nemzetgyűlésnek rögtönözött egybehivatását tulajdon kára nélkül eszközölni kénytelenítetnék, midőn azt t. i. valamely kül megtámadtatásunk ellenében egybe hivatni kényszerítették, a hol is egyes s kirekesztőleg a legszükségesebb országos segélyről leendhetvén értekezés, kormányunk ez alkalommal ügyes tapintatával a különböző sympathiak légimérőjét célszerűn alkalmazhatná; mi végre aztán szükség esetében Magna chartánk 4dik t. cikkének 5dik §át is belátása szerint minden legkisebb megvázkodtatása nélkül segedelnére elővehetné.

S épen ezen megrázkodtatás az, mit mi jelen körülményeinkben minden áron kikerülni ohajtánók, s melyet a nemzetgyűlésnek szükségtelen rögtönözött egybehívása által aligha kerülhetnénk el; vagy talán nem okulhatánk eléggé a francia ideigl. kormány bámulatos ügyességgel vezetett politikáján — pedig ha viszonyainkat jól meglátoljuk, honunk jelenlegi kormányát ministeriumunk kevéssel sem kedvezőbb auspiciumok mellett vállalta fel, mint azt a francia ideiglenes kormány, honában tevé.

S e kormány pedig, mind a mellett, hogy azt financiális erisise minden percben elnyeléssel fenyegeté, még sem konditá meg könnyelműleg idő előtt a részharangot; hanem magát a mobil nemzetőrséggel körül barrikadirozva, a gyepiót ifju erővel ragadá meg, s mind azt, mint tudjuk: nem a legrosszabb kiszámitással.

Mit, ugy hisszük: kormányunk is szükség esetében üdvös példakint követni el nem mulasztandja, azzal a különbséggel azonban: hogy az illeten szükség bekövetkezésének idejét ministeriumunk sem a mi, sem pedig Martius 15dike

belátására nem bizandja; hanem a dolgokat megszabható távcsőből szemlélhetvén, az illetén szükségét önmaga legjobban ítélendi meg.

S azért jelen kormányunk loyális, s honunk üdvére célzó nézeteiről elégségesen meggyőződve lévén; készebbek vagyunk azt mint forradalmi szülöttet dictatori hatalommal legalább a jelen vészes időre magunk felett eltűnni: mintsem hogy azt legkisebb felül, vagy alólról jövő reactionalis vak lármára — miből fájdalom egyhamar ki nem fogyunk — Martius 15dike szerint megsértetnek vélt egyéni point d'honneurjét hypochondrikus álszeméremmel nemzeti szent ügyünk elibe helyezni lássuk; miből aztán csak hamar más színezetű dictatorság is, vagy pedig legjobb esetben magyar Périerek vagy Guizottok seregei kerekedhetnének; melyekben, ugy hiszem: fő aristokratiánk nagyobb részének eddigi szellemét ismerve nem igen szűkölködhetnénk.

S mind ezen meggyőződésünknel fogva megvalljuk, hogy nevezett Martius 15nek e térre vonatkozó paradox nézeteit felkarolt radicalitása tisztaságával megegyeztetni nem tudjuk.

(Folytatása következik.)

X

Ujdonságok a politika terén.

Magyar- és Erdélyország.

Pest, Apr. 29. Ma mutatta be Kliegl József polgártársunk a radical-körben egy általa föltalált vaspálya mintáját, mely az eddigiektől abban különbözik, hogy a kocsik nem két, hanem csak egy sínen mennek, az egyensúly azonban a két oldalra alkalmazott vasrudak, s a pálya mentében alkalmazott kerekek által biztosabban fön tartatik, mint az eddigieknél. Bár sükerülne ennek nagyban is alkalmazása, mi olcsóság tekintetében annál inkább ajánlatos: mivel ezek számára az ut emelkedhetnék és szállhatna is; következésképp nem volna tunnelekre és emelvényekre szükség.

Május 1jén megyei közgyűlés, melyen a helységek is képviselve valának küldötteik által. Targyai: a törvények kihirdetése, s illetőleg magyarázata, — a megyének választó kerületekre elosztása, — választmány nevezése a megyei hatóság ideiglenes gyakorlatára stb.

Máj. 2. Az ország több részeiről aggasztó hírek jönek. Posenban a fanatizmus vért ontott, Kikindán, Aradon stb. helyeken vér folyt. Lehetetlen itt némely rozszakarók lázítását nem látni. Csak hogy aztán némely volt méltóságosaink és exnagyságosaink olyanokat is neveznek lázítóknak, kik legkevésbé azok. E sorok íróját is e címmel illeté egy ugy nevezett gróf ur csupán azért, mivel hajdani jobbágyainak, kik a tagosztálynál állítólag megcsalattak arra intette, hogy erőszakkal mit se tegyenek; hanem követeléseket rendes uton adják elő. Nem inkább lázítók e aztán az ilyen volt nagy urak, mint azok, kiket azoknak neveznek? Tán bizony nagyon fáj, gróf ur, hogy rabszolgáiból szabad emberek lettek? Ha még egyszer fog ezen jó ur bosszantani: megnevezem, hogy ösmerje a haza. A pulykaméregtől többé nem félünk.

Máj. 3. Hirlapjaink naponkint szaporodnak. Tegnap indult meg a „Közgyűvés” Jósától. Ma jul. 1jére Madarász László és József „Nép-elem” címűt hirdetnek. Kossuthénak megindulását valószínűleg csak betegsége akadályozta. Még Mérey is akar egy radical (!) lapot szerkeszteni. Ellenben a Hetilap mult héten megszünt. Csak már nyomdáink szaporodnának, mert a mostaniakban részint méregdrágán nyomnak, részint oly lassan, hogy több irat egészen érdekességét veszti, míg sajtó alul kikerül.

Máj. 4. A „Képes ujság” pesti olvasói nem kevésbé ütköztek meg a 18 számban foglalt ezen sorokon: „Legfelsőbb rendelet (?) következtében semmi névtelen közleményt fölvennünk nem szabad.” Mi nem emlékezünk, hogy ministeriumunk ily rendeletet bocsátott volna ki. Honnan jöhetett tehát e legfelsőbb rendelet? A sajtótörvényben szinte nincs róla szó, hogy szerkesztőknek névtelen

cikkeket elfogadni szabad nem volna. (Az April. 28kai belügyminister rendeletéből a nyomdákra nézve világos, hogy nyomdárnak a kiadó nevét tudni kell. Szerk.)

Május 5. A városi összeírás szakadatlanul foly. Ellenben a nemzeti őrsereg gyakorlatai napról napra hanyagabbul mennek, különösen pedig némely századbeli tisztek megbocsáthatatlan rendtelensége miatt. Igy péld. egy századból, melynek e héten 3 ízben kellett volna magát gyakorolnia egyetlenegy tiszt sem jelent meg a kitűzött helyen.

Máj. 6. A tisztújítási mozgalmak mind élénkebbé teszik a fővárost. Tanácskormányok, klubok alakulnak, a kedvencemberek kijelöltenek, stb.

Máj. 7. volt a radical kör tisztújító közgyűlése, melyen elnökül Teleki László; alelnökül Fényes Elek és Vörösmarty; pénztárnokul Ferenczy Lajos újra, jegyzőül Bánóczy, igazgatóul pedig Gozon L. választattak meg.

Máj. 8. Volt a megye közönségét képező választmány első gyűlése, mely főleg a megürült hivatalok betöltésével foglalkozott. Megválasztottak: 1ső alisp. Nyáry Pál, 2dik Balla Endre; főjegyző polit. osztályban Jankovics György, törvényszéknél: Hajós József; aljegyzők: Ilkey Sándor, Fáy Gusztav, Magyar László és Varga Soma; alügyészek: Halász Balázs, Fabényi Tófil, Jalkovicky Karoly és Barócs István; Szolgabíró kul a váci járásban Ács Károly, a kecskeméti-ben Szilasy János.

Késmárk, Máj. 6 Folyó hó 2kán tartott Lőcsén Szepesmegye utolsó közgyűlése, melyen a megyei képviselő bizotmány a törvény értelmében megválasztott valamint a követek választására felügyelendő középponti választmány is, s megtörtént a 6 választókerületek elkülönzése s azok főhelyei kijelölése. Lőcse tán sohasem látott még ily népes gyűlést; számos képviselő jelent meg azon a megye minden vidékéről. Főleg számosan voltak az iglóiak, késmárkiak, leibiciek, bélaiai stb. A mindenünnen összegyülekező nemzetőri csapatoknak elébe mentek a lőcsei nemzetőrök, elérkezvén mindnyájan rendbe álltak az elővárosban s ily zene- és dobszóval vonult a városon végig az elláthatlan emberfolyam, melyből számos nemzeti zászló lobogott ki. Végre állást foglaltak a megyeház előtti téren, hosszukás négyszéget képezvén. A nemzetőrök előfalat képeztek, mely a tömeg előnyomulását meggátolá. A négyszeg közepén felállított asztalok mellett csak a tisztikar foglalt helyet, különben üres volt a négyszeg közepe, mindenkinek rendben kellvén állani. A nemzetőri tisztek fel s alá jártak s tudtokra adák a távolabb állóknak, miről van szó. — Az elnöklő második alispán helyes beszéddel megnyitván az ülést, felolvastatott előbb az első alispán leköszönése; azután bizalmatlanság szavaztatott a főispánnak s felírás határoztatott a ministeriumhoz új főispán kinevezése végett, még pedig gr. Csáky Lászlót óhajtuk főispánnak. — A követi jelentés felolvasása után kihirdettettek a törvények s ily hozzáfogtunk a választókerületek rendezéséhez. Már az előtt tartattak tanácskozmányok s kisgyűlés s többféle terv készítettett volt el; ily csakhamar és minden baj nélkül keresztül estünk e dolgon; Lublót, Lőcsét, Késmárkot, Iglót, Szepesszombatot és Gölniczbányát jelölvén ki kerületi főhelyekül. — A választmány és képviselő bizotmány lajstroma is csakhamar helybenhagyatott és megszerkesztetett. — Igy igen rövid idő alatt a legfontosb dolgok végeztettek el, minden összeütközés s minden baj nélkül; nem volt látni részeg és ordító kortest, a polgári elem volt tulnyomó s ez higgadtan és mérsékeltén viselte magát. Hogy legkisebb baj és zavar nem történt, azt főleg a nagyon számos nemzetőrök ilyetén felállításának, mint felebb megemlítetttem, kell köszönni; ajánlom tehát a többi megyéknek is, a menyiben azon közgyűlésen még nem estek volna keresztül, hogy ily rendben állítsák fel az embereket; különben lehetetlen annyi néptömeget csendben tartani. 5.

Ungvár, Máj. 2. A hatóság által, áttétvén April 30kára a diésően országlo fejdelmünk

születésnapja. — azt ma ünneplők meg fényes kivilágítással. E nap előestéjén, az itteni közönség egy kellemes érzésre hevítő történetnek vala szemtanuja, midőn kegyes fejdelmünk születésnapját az e. görög n. papok fényesen megünneplék. Ezen ünnepély színezetéből annyit kiemelendők vélek; hogy kivilágítás közben Ungvácbástyáján lángoló fákllyákból csinosan képezett háromszeg közepén n. papok által nagy lelkesedéssel — zene szó mellett — énekeltetett;

Föl barátim eggyesülve stb.

Eljen a király!!

Eljen a király!!

A dal bevégeztével egynehány magyar csárdással hallatá magát a zenében elég gyakorlottságot tanusító n. papság. Minthogy pedig e tett méltó dicséretre számíthat minden honfi színe előtt azért kívánjuk ezen nemzetség sarjadéknak, mely szebb jövőndő felé ballagni törekszik — hogy korszakát boldogítva élje!! élje!!!

Reggel ünnepélyesen zugták az e. görög egyház kettős tornyában a templomba szólító harangok, hol — számos keresztény gyülekezet előtt — fényes egyházi szertartással f. tő Cs. F. kegyes fejdelmünk életeért az egék urának áldozá fel miséjét, melynek az e. görögök püspöke volt vezetője, s ez még jobban emelé a szertartást. A fényes tiszteletet pompás ebéd követte a püspök-nél; melyre hivatalosak voltak az egyházi, katonai és polgári rend hivatalnokai; — ebéd alatt, melyben 60 személy vőn részt, kitőró örömlappal fogadtattak dicsően országlo fejdelmünkért az örömdövizletek, — s azoknak alig szakadt vége. A hivatalosak vidor kedélyel oszlottak el.

Pálkai Parthen.

Abauj-kassai napi események.

(Folytatása a 19dik számtól.)

A választó közgyűlés után mir nichts, dir nichts a tanácskozás a város házán folytatott, hol nem a választott elnök, de a h. bíró törvény világos rendelete ellenére az összeírásra nevezendő bizotmányi tagok választásakor elnökölt és a szót vitte; a választott elnök urat hazafiulag föl-hijjuk, hogy jogai gyakorlatában semminemű beavatkozást ne tőrjön, ne engedjen; mert nekünk csak hozzá s nem máshoz van bizalmunk. — Tehát a táncsteremben vajadni kezdettek a hegyek s a városházon létre jött a nevelés nem is egér, de csak egérke. — A város 4 kerületre felosztatván, a h. bíró által előolvasott egyénekből 56 tag választatott, az egész választás a nemesség és tisztesbek elleni nyílt harcot és megfjethetlen következetlenséggel előidézett ellenszenvet tanusít; a következmények szomoruk lehetnek, ám lássák ok: mi részünkről a magunkét minden esetre megteesszük. A polgárság egyik része a tanuló ifjuság irányában is igen csúful viselte magát, s azon ifjuságot, mely itt magát oly lelkesen viselte és viseli, mely a polgárok vagyona, bátorsága, rend és közönség felett éjel nappal oly buzgón örködött, melynek példás és erélyes viselete legközelebb a városi tanács által a polgárság nevében is hivatalos levélben köszönet nyilvánítása mellett megdicsértetett, gúny nevekkel és rágalomokkal sértegetni nem állotta; uraim! az igazság nyiltani kimondása és a sértegetés közt nagy a különbség. — Berekesztésül még egy szót intézünk Demeczki Lajos érdemes titkárhoz, — halljuk uraim! — miután tapasztalta, hogy mily nagy népszerűséggel bír ő itt, milyennel bírnak a tulságig elbizott pártolói (a polgármesterségre felhívó s hozzá intézett levélben csak egy s nem 123 aláíró van — s ugy is ő nem elnöknek, de polgármesternek jelettetett ki az általa képzelt többség által) okuljon ezen s bennünket jövőndőre hason esetekbeni izgató és csend háborgató szereplésétől kiméljen meg; sőt azt se követelje, hogy a képviselők sorába jőjön be, mert abból alkalmasint, sőt bizonyosan semmi sem lesz; a követségről pedig ne is álmodják, röviden; mi őt semminek sem akar-

jük, mivel jelenlegi viselete s tettei által semmi férfiúi szilárdságot, sem jellemet legkevésbé sem mutatott s bizonyított be, mi igen igen csalatkozunk benne, köztünk jó emlékezetét egészen főnkre tette. — Egyébiránt szerencsés utat kívánunk önnek s a t. — Este az elválasztott tisztujtási elnök Ster Ferencz nagyszerű fáklás zenével tiszteltetett meg. — A város tisztujtás ideje f. é. májushó 26dik napjára tűzetett ki.

Klestinszki László s más többen.

Május 7kén ismét nagyszerű ünnepély volt, a helybeli lovas nemzetőség gróf Forgács Kálmáné, szül. Pongrácz Wilma bárónő által ajánlékozott díszes zászlója délel. 10 órakor szokott szertartások mellett az itten szállásoló sorezred, a lovas és vadász nemzetőség és százak jelenlétében fölszenteltetett keresztanya volt a tisztelt lelkes grófnő, kinek pompás drága magyar öltönye s mondott lelkes szavai hazafiúi szívünkben azon kívánatokat ébresztették, bár minél számosabb ily jeles, lelkes, minden szépért, nagyért és mindenért, mi e kedves hon boldogítására, nemzetiségünk s drága nyelvünk hervadhatlan fölvirágoztatására czéloz, minden időben hűn felkaroló és buzgón pártoló derék nőikkel áldaná meg édes hazánkat a menyei gondviselés. — Az isteni tisztelet szabad ég alatt tartott, a vér nélküli áldozatot bemutató Könyg János kassai kanonok és lelkész, mélyen tisztelt polgártársunk által mondott velős, tartalomdús szavak magasabb érzeteket költöttek fel minden igaz kebelben, evvel ellenkezőleg nehány percze az öröm láthatára elsötétedett, midőn szemeinket a tábori sátorra veténk, mert az ott forgó sok kétféjű sasokat, kik lelketlen lények létökre is örökös fel s alá forgatásukkal mint egy maguk tetszettek pirulni a tapintatlan rendező e részbeni lelketlen eljárásaért, semmi esetre legnagyobb elfogultság daczára is ott helyén levőknek nem találtattak, a sok fehérveres zászlók helyett is lehetett, kellett volna nemzeti színű lobogókat a sátorra tétetni; uraim! ez oly cardinalis hiba, melyet örökre bélyegezve magán viselendi az illető vagy illetők; — semmiben legkevésbé nem szabad többé visszalépünk. — A zászlószentelési ünnepély végeztével a lovas nemzetőség zene ki-

seretében a kellemdüs lelkes keresztanyánál tisztelkedett, hol is a század vezérnek született derék kapitánya Török Miklós gróf a tiszt. grófnőnek megbecsülhetlen szép ajándokaért nyilván köszönetet monda, s a lovas csapat szívből eredett harsogó éljen kiáltásokra fakadt. Délben 100 terítékű lakoma a városi tánczteremben, este pedig nagy fáklás éji zene volt lóháton.

Máj. 8. Abaujmegyében ez nap hirdették a törvényeket, mely alkalommal a megyei népgyűlésen minden abaujmegyei község képviselve volt. Patai Sámuel első alispán a népgyűlést igen jeles és velős beszéddel nyitá meg, közbizodalmat veszthetlennül bíró lelkes volt követeink Szentiuerei György és Gábril István jelentéseiket beadván, buzgó eljárásukért köszönet szavaztatott. A népgyűlés hely szűke miatt a városi lovardában tartatott. — 9kén a törvény parancsolta bizotmányok neveztettek, a követválasztást illetőleg a megye 5 választókerületre felosztatott, választási helyek: Nagy-ida, Alsó-kéked, Szepsi, Szikszó és Göncz.

— 10kén a jegyzőkönyvek hitelesitettek s megyei várnagnak Korponai Imre közakarattal megválasztatott. Tanácskozók közt örömmel szemléltük az elveihez mindig hű maradott sárosmegyei lelkes főispán Ujházi László (éljen!) mélyen tisztelt honlótársunkat. A nemesi pénztárnoki eddig is fölösleges hivatal megszüntetett.

Máj. 11. A városi tisztujtás közelg, a tervek tarkánál tarkábbak, a hivatalvadászók száma egész legió; ezek közt felette számosan, kik, bizony semmi tekintetben hiyalnokoknak nem valók. Uraim! ne sutor ultra crepitam, de — erről bővebben majd annak idejében. — Közelgő pünkösd második napján a külföldön mindenütt dicseretef s méltánylatot aratott városunk szülöttje Lukasz László művész nagy tűzjátékot rendezend, mit előre is a t. cz. község méltó figyelmébe ajánljuk; olvasott bizonyítványai után itélve nagy élvezetet várhatunk. Városunkban s a vidéken mindenütt, hála istennek, esend és béke uralkodik.

Klestinszki László s. k.

Sajtóhibák a 17. számuk „Örökváltság“ ezimü értekezésében.

Lap-szám.	Rovat-ban.	Sor-ban.	Hibák.	Kiigazítandók.
132.	2.	47.	szerencsétlenebbeknek	szerencsésbeknek.
133.	1.	14.	kis birtoknak	kis birtoknak,
"	2.	11.	elvelt	elvet
"	3.	60.	terjeszteni	terjesztetni
"	"	63.	kiadni	kiadatni
"	"	78.	osztályt	osztályt legalább az örökváltsági tőke évi kamatjával kész pénzben rögtön elégitse ki.
"	"	80.	letételeig	letételeig minden évi kamatozás kész pénzben.
"	"	82.	4dik szám után jó:	Törvényszerűleg kimondatni s törvénybe igattatni kérjük, hogy
134.	1.	8.	épült	épült házak
"	"	28.	némi	némi lényeges
"	"	58. és 59.	bizonyította be!	utánna még jövend: a magyar nemesség, mely hajdan kardal s vitézséggel csupán hazáját szolgálta, és személyes fölkelés (personalis insurrectio) s banderiumok alakítása által király és hon iránti adóját lerotta, és szabadságát, függetlenségét fentartotta, s ezer évi fenállását nemesi rendszerben biztosította! — Most ugyan e magyar nemes osztály az egész köznéppel szabadalmait ingyen megosztván, háromszori áldozattal adozik a hon oltárára: 1) Házi- s hadiadóval, s minden közteherviselés önkényes és szabadon elvállalásával. 2) Az örökváltság létesítésével, melynél a fenebbiek szerint a köznépek sok millióval áldozik. 3) A nemzetőség felállításával, mely a hajdani egyetlenegy nemesi főkötelessége lévén, a hajdani personalis insurrectiót átalános nemesi fölkelést s harci kötelességet, s hona védelmét most méltókép teendi s azt kiegészitendi — nagy lelküleg e háromszoros áldozatát hozván haza a oltárára!

Vizer István.

13. Képtalány.

unk
unk unk
unk unk unk.

Megfejtése a 12. szám alatti képtalánynak:
Hazádnak rendületlenül légy híve óh Magyar!

A képesujság 20-ik számához mellékelte, Május 2-ki városi közgyűlésünk rajza-, cáfolat- és felhívásunkra, ugyanazon című lap 21-ik számában Klestinszki Lászlótól felelet, és nyilatkozat közöltetik. Ámbátor ezen honfitársunk nyilatkozata végén kijelenti: hogy velünk többé e téren találkozi nem skar, és tőlünk, annak módja szerint bucsut vévén, új felelettel nem fenyeget; mi még sem állhatjuk meg, hogy modorát és allításait illetőleg egy pár észrevételt ne tegyünk, Az irigység sem tagadhatja meg tőle, miként ő, mint a kassai közvélemény kiváltságos kezelője nehéz hivatását fényesen tölti be. Ő valamint mindenütt, úgy hozzánk intézett feleletében is épít s rombol, állít s tagad anélkül, hogy azon apróságokkal, miket *bizonyítékoknak* nevezünk, legkevésbé is bibelődni kegyeskednék. Ő szóhatalma teljében büszkén sajátjának vallja és ismétli mindazt, mit a képesujság 10-ik számába irt, s avval *bizonyította*: hogy igaz a mit irt. Igaz pedig azért, — mert ő írta.

Tisztelt honfitárs! Ön előtt az említett gyűlés rajza *leghűtlenebb*; cáfolatunk *képzelt*. Engedje meg, hogy mi az *elsőbbet* a közönség ítéletére bizhassuk és megvallhassuk, miként az *utóbbi*, az ön által fejünk felett elzengett, nevetségi finomságtól aradozó morgadalmas dörgedelmek helyett ellencáfolatot vártunk. — Midőn mi, esztét vettük igénybe; önindulatossága megrohanó kifakadásaival nagylelkűen ajándékozott meg. Reánk haragszik — de csillapodjék, engesztelődjék, teljesítse önhajtásunkat üdvös elvénél fogva saját magáért. Hiszen ön elv gyanánt mondja nekünk: hogy „a ki az igazságért haragszik az felette hátra van“ és bennünk él a hit, miként ön hátra nem lehet, nem lehet már csak azért is. mert *előre* törekszik; mi pedig önnek igazmondásnál haragra egyéb okot nem adtunk. Tekintsen bár körül. vizsgálódjék s meg fog győződni arról, hogy sejtelmünkön alapult felhívásunkban sem rejthetik bosszankodásának méltó oka. *Szükségtelen* épen nem volt, önt nevének nyilvánítására felhívni. Mert, ha ön cikkeit soha sem tagadja is meg, mi még is kénytelenítetünk, hozzánk intézett azon kérdésére: „Minden cikkem alatt, nincs-e mindég nevem írva?“ tagadólag válaszolni. A képesujság 19-ik számában közölt cikke alatt ön nevét, csakugyan nem olvashattuk; azon egyszerű oknál fogva, mert bizony ott nem találhatik. Azt pedig elhiheti, mikép nem gyaníthattuk, hogy önnek remek szerkezetű cikke épen ott fog újra kezdődni, a hol vége szakadt; miután következő folytatására figyelmeztetve nem valánk.

Drága honfitársunk! Ön igen híres polemicus volna, de egy felette gyöngé oldala van. Ön, azon közmondási nevezetességre kapott Bodóné asszonyomként: ki midőn a bor árát kérték, mindég mást beszélt; — soha sem üt oda, a hova néz; soha sem írja meg azt, mit megígért. Ön igazság hirdetést, elveket, logikai összefüggést, következetességet emleget, s az alatt elvtelenül, logikátlanul, következetlenül gyanusít, rágalmaz. Erre hozunk fel cikkéből még egy pár példát s azután Isten velünk!

Ime irányunkban eképen irt ön: „Mivel bizonyos vagyok abban, jólehet hasonlókát fájdalom! igen nehéz hebizonyítani, hogy érdekllett legszületlenebb (?) korcs (!!) cáfolat nem eszük szüleménye, miután én elleneim irányába (hová?) becsületes emberhez illőleg csak hasonló fegyverrel szoktam harcolni (mily természetszerű logikai átmenet): felhívom azon cikk eredeti, tulajdonképeni íróját, compilerát, legyen szives az *álarc alul* (hol? vagy honnan?) kibujni, és nem mások palástja alá rejtve *saját személyét?* (ön ezen légverő sejtelmében igen csalódik) *dicsőítve* a világba hadarázni.“ Ön tehát abban bizonyos, miként a kérdéses cikk nem eszük szüleménye, és bizonyos még azon előzményes állítása után is: hogy nekünk *hősöknek* kedvünk jött a tollfogáshoz? hogyan fér ez össze?! — És ha már hősök vagyunk — miot ön nevez — mily következetességgel kérdezheti: miért nem jött inkább kedvünk a *tollfosztáshoz?* (irtóztató élce) avagy a tollfosztás hősi foglalkozás, avagy talán ön tollfosztáson kezdette gyakorolni szép lelke ritka tehetségeit, s ez lenne rövid története azon hosszú pályának, melyen haladva. ön a tollharctéren utólérhetlen hössé növekedett?! Önt ezen a téren — egyedül humanus modorát tekintve is — megközelíthetni: valóban erőnket haladó hiu törekvés volna; s azon felül, kit nem riasztanának el dicsó nyomdokainak merészelt követésétől, ön csüggedetlen fardalmainak fényes eredményei! — Ki tudhatna oly hosszú tanulás után annyira értelmesen; nyelvtani, bölcsészeti és széptani tekintetben ön remekül írni, mint ön feleletét kezdi, irván: „Régen Gy., Ertly J., Kerekes G. és Wandraschek K. hősöknek kedvök jött a tollfogáshoz (miért nem a tollfosztáshoz, így legalább a drága időt haszontalanul — mig önnel foglalkoztunk — el nem pazarolták volna), és a legtarkább eszmékszülte merő hermenetikus (?) hizelgést (no, was hat das zu bedeuten?) tanusító és

érdemein felül az illető nagy honfinak tulságos dicséretekkel elárasztott *triadák*kal (mily szép szavak!) a cáfolgatni nem pirultak a legvilágosabb többé *készakartva* sem tagadható tényt (o philosophia!), a történet dolgokat elferdíteni, s azokat nem történeteknek *lenni bizonyítani* (o grammatica!) tul buzgólág kivántak, erőködtek, mint a *vízzel tul terhelt bekák* (o aethetica!). Hol van már az a magyar oediopus, a ki ezen sphynx rejtélyt megfejthetné?! Ehhez bizony már nagy commentár szükséges, s épen nem veszélyeztetné pénzét, ki ennek értelmezésére jutalmat hirdetne, ha t. i. érdemesnek találhatná!

Végezetül: álljon itt még következetességének egy gyönyörű példája. Ön bennünket jellemtelenséggel, rágalmazással vádol; állítja, hogy még *személyét* is ártatlanul megtámadtuk (hogyan hol?) kigunyolásra sem tart méltónak, egyet közülünk Judásnak nevez, s mindezek ntán — mi öntől igen méltányos elismerés — megvallja, hogy állásunkban bennünket minden esetre *legbecsületesebb* embe- reknek tart. Ön tehát becsületességünkről meg volt győződve, és még is igyekezett bennünket minden kitelhető módon beszennyezni? Mi szájából ítélnétnők önt: mert ön írta, és helyesen: „hogy a ki előtt másnak becsülete nem kedves, nem szent: annak magának sincs becsülete.“ — De mi ezt nem teszük, mi önt tollánál jobbnak tartjuk. — Isten önnel! szálljon magába és ismerje el ön: mikép derék Demeczky Lajosunk ellenében igazságtalan, és a közönség iránt már két izben háladatlan volt.

Kelt Kassán 1848-ik évi május hó 24-ken.